

Nyköpings kommun
kommunen@nykoping.se

2024-05-13

1 (6)

Dnr-2022:8801

Uppföljningsbeslut

Uppföljning av kvalitetsgranskning av lärares
arbete för att tidigt motverka könsbundna
utbildnings- och yrkesval vid Bryngelstorpskolan i
Nyköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval vid Bryngelstorpskolan i Nyköpings kommun. Granskningen genomfördes under hösten 2023.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 9 november 2023.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Bryngelstorpskolan senast den 9 maj 2024 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Nyköpings kommun har inkommit med en sådan redovisning den 6 maj 2024.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

- **Lärarna behöver utveckla arbetet med att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.**

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

- **Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att den är relevant och uppdaterad för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.**

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningens innehåll.

Huvudmannen redovisar att skolans förstelärare fått i uppdrag att fördjupa sig i dels hur jämställdhetsperspektivet ska förstås, dels hur det kan inkluderas i olika ämnen. Framöver ska skolans lärare ges utrymme att gemensamt identifiera hur det centrala innehållet i respektive ämne kan uppmärksamma jämställdhet utifrån ämnets karaktär och de ska också ges tid att konkretisera arbetet inom sina respektive ämnen och undervisning. Skolan ska också uppdatera sin plan mot kränkande behandling samt årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet inom områdena normer och värden, för att på detta sätt kontinuerligt belysa och följa upp jämställdhetsaspekten.

Huvudmannen skriver att de redan ser vissa förändringar i form av ökad medvetenhet om jämställdhetsperspektivets betydelse i skolans arbete och undervisningens innehåll och att en planerad strategi och förväntad effekt är att arbetet ska utökas till att inkludera alla som arbetar på skolan. Alla elever ska systematiskt erbjudas möjlighet att i olika sammanhang reflektera över könsstereotyper, föreställningar samt bli mer medvetna om vad jämställdhet betyder för dem och för samhället.

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete även behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver mer systematiskt integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen samt se till att den är relevant och uppdaterad för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Huvudmannen redovisar att det i förstelärarnas uppdrag numera också ingår att konkretisera arbetet med hur studie- och yrkesvägledningen kan inkluderas i undervisningen. Bland annat har förstelärarna genomfört en studiedag utifrån Skolverkets modul *Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9*. Insatsen har enligt huvudmannen lett till en ökad medvetenhet hos lärarna och ett förhållningssätt som innebär att eleverna tidigt ges möjligheter att träna på att fatta olika beslut och göra genomtänkta val inför kommande utbildningar och yrkesliv, oberoende av könsstereotyper, föreställningar.

Framöver planerar skolan att uppdatera sitt arbete kring studie- och yrkesvägledning på området *Skolan och omvärlden* i det systematiska kvalitetsarbetet samt samla relevant material, litteratur och länkar i ett gemensamt digitalt dokument. De planerar också att följa upp elevernas sökmönster till gymnasiet och hur arbetsmarknaden ser ut, för att kunna föra normmedvetna diskussioner med eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

X Maria Lundström

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

Föredragande
Signerat av: Maria Lundström

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
\(\[skolinspektionen.se\]\(https://www.skolinspektionen.se\)\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/om-utbildningen/laerares-arbete-for-att-tidigt-motverka-konsbundna-utbildnings-och-yrkesval)

Bilaga 1: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena

speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.